

Deelnemer Mark van Lieshout

“Dankzij dit project leer ik mijn eigen bedrijf veel beter kennen. Je merkt direct welke maatregel wél en welke niet werkt. Zo zie je bijvoorbeeld dat niet-kerende grondbewerking zorgt voor veel meer draagkracht van de bodem.

En dat als je de grond dieper loshaalt in de rij, de wortels het water ook goed bereiken.

En het mooie is: je gaat vanzelf bewuster om met water – en daar wordt iedereen beter van.”

Beleidsmaker Ruud van Nieuwenhuijze

“Brabant Water heeft als kerntaak duurzame watervoorziening. We vinden het belangrijk om samen te werken met de omgeving. Daarom zijn we samen met agrarische ondernemers het project Bufferboeren gestart, om het waterbergend vermogen van de bodem te verbeteren. Tenslotte moeten we het allemaal doen met wat de natuur ons geeft. Ik hoop dat dit project navolging krijgt: dan kunnen boeren op veel meer plekken waar verdroging optreedt, met relatief eenvoudige maatregelen veel betekenen.”

Over Bufferboeren

In het project Bufferboeren (2011-2014) werken 24 agrarische ondernemers samen met waterbeheerders aan het testen van maatregelen voor droogtegevoelige gronden. Het doel is de effecten van die verdroging zo veel mogelijk te beperken.

De projectleiding is in handen van Frans Verwer van ZLTO en Nick van Eekeren van het Louis Bolk Instituut. Directe aanleiding voor het project is de intensivering van de waterwinning in Loosbroek (Noord-Brabant).

Aan het eind van het project is er een integrale set maatregelen waarvan de effecten gekwantificeerd zijn. Deze maatregelen worden ook ingezet in het Deltaplan hoge zandgronden en leiden tot een effectieve strategie om verdroging op Nederlandse landbouwgronden tegen te gaan.

In dit project zijn de volgende projectpartners actief:

Meer weten?

- www.spade.nl/projecten-detail.asp?ProjectID=130
- email nieuwsbrief Bufferboeren, aanmelden bij info@louisbolk.nl
- www.deltaplanhoge-zandgronden.nl/
- www.louisbolk.nl/bufferboeren
- Of neem contact op met de projectleiding frans.verwer@zlt.nl of n.vaneekeren@louisbolk.nl

Bufferboeren

**WERKEN AAN MAATREGELEN VOOR
EEN DROOGTETOLERANTE LANDBOUW**

Droogtegevoelige gronden zijn vaak hoger gelegen zandgronden. De waterbeschikbaarheid op deze gronden staat onder druk door klimaatveranderingen en waterwinning. Dit heeft negatieve gevolgen voor zowel agrarische ondernemers als burgers. In het project Bufferboeren (2011-2014) werken agrarische ondernemers samen met waterbeheerders aan het testen van maatregelen voor droogtegevoelige gronden. Het doel is de effecten van die verdroging zo veel mogelijk te beperken. Het gaat hierbij om samenhangende maatregelen op het gebied van bodemorganische stof, worteling, gewaskeuze en hydrologische maatregelen. Het project vindt plaats in Noord-Brabant, in Loosbroek, waar Brabant Water de drinkwaterwinning gaat intensiveren.

Water vasthouden door méér organische stof

Om méér organische stof te krijgen kunnen agrarische ondernemers enerzijds de afbraak van organische stof verminderen en anderzijds de aanvoer verhogen. In dit project wordt bijvoorbeeld getest hoe de afbraak van organische stof kan worden vermindert door niet-kerende grondbewerking, het direct zaaien van maïs en minimale graslandvernieuwing. Ook toetsen de ondernemers de effecten van compost, groenbemesters en maatregelen die de worteling stimuleren. Want die zorgen juist voor extra aanvoer van organische stof. Ook het gebruikte strooisel in de ligboxen van de koeien kan effect hebben op de vochtvoorziening in droge grond.

Wortels dicht bij het water brengen

Betere en diepere beworteling zorgt ervoor dat het water beschikbaar blijft voor het gewas. Door verdichting tegen te gaan en bijvoorbeeld regenwormen te stimuleren kunnen de gewaswortels dieper de grond in. Ook raskeuze van gras of maïs heeft een belangrijke invloed op beworteling. De ondernemers in het project testen verschillende methoden die de beworteling stimuleren.

Gewaskeuze

Ook de keuze voor een gewas bepaalt in belangrijke mate de droogtetolerantie. Sommige gewassen gaan nu eenmaal efficiënter om met water dan andere. Maïs heeft bijvoorbeeld maar 190 liter water nodig per kg droge stof terwijl Engels raaigras 350 liter water per kg droge stof nodig heeft. Daarnaast wortelt het ene gewas dieper dan het ander. Zo blijkt rietzwenkgras veel beter en dieper te wortelen dan Engels raaigras en kan rode klaver met haar penvormige wortels gemakkelijk het water in de ondergrond bereiken.

Hydrologische maatregelen

Spoelwater van pompstations is een vorm van alternatieve beregening die welkom is op droogtegevoelige gronden. Stuwstijlen, waterbassins en peilgestuurde drainage leiden bovendien tot een betere beheersing van de grondwaterstand. Ook dergelijke hydrologische maatregelen worden onderzocht en gemonitord in het project Bufferboeren.

